Модели на метаданни

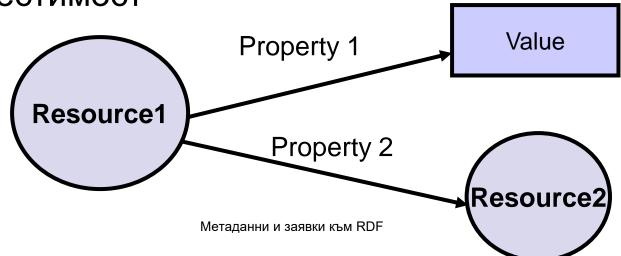
Dublin Core
Qualified Dublin Core
Разработка на речници
FOAF речник

RSS SPARQL Примери

RDF модел на данни

- Проектиран да наложи структурно ограничение върху синтаксиса за консистентно кодиране, обмен и обработка на метаданни
- Позволява общностите в дадена предметна област да определят свои собствени семантики
- Осигурява семантична (+структурна) оперативна съвместимост

Модел на метаданни Dublin Core (DC)

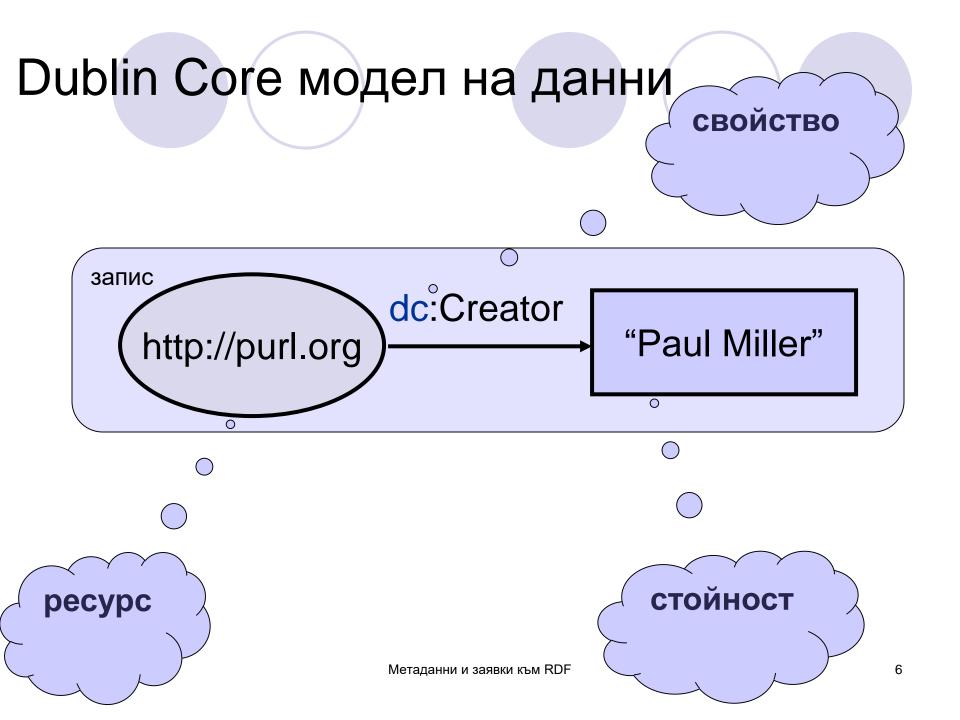
- DC (от 1995г. насам) е приложение на RDF модела на данни
- RDF е достатъчно богат, за да поддържа целите на модела на Dublin Core
- Задава разширяема имплементационна рамка за приложения
- Развива се от Dublin Core Metadata
 Initiative http://www.dublincore.org/

Пространства от имена

- DC пространството дефинира елементите на ядрото (1998)
 - http://purl.org/dc/elements/1.0/
- DCQ пространството дефинира Dublin Core квалификатори (http://dublincore.org/documents/2000/07/11/dcmesqualifiers/) и механизми за разширяемост (2000)
 - http://purl.org/dc/qualifiers/1.0/ заместени от:
- DCT пространството дефинира Dublin Core термини (http://dublincore.org/documents/dcmi-terms/) и механизми за разширяемост (2012)
 - http://purl.org/dc/terms/1.0/

Терминология в Dublin Core

- Resource ресурс е всичко, което има идентичност, напр. документ, изображение, както и абстракции,които нямат представяне в Интернет
- Property свойство е специфичен аспект, х-ка, атрибут или релация, описваща ресурса
- Record запис е набор от структурирани метаданни за ресурса, обхващащи едно или повече свойства и техните стойности (values)

Разлика м/ "Simple" (неквалифициран) и "Qualified" Dublin Core

- "Simple Dublin Core" не използва квалификатори, а само основните 15 елементи на DC Metadata, зададени като прости двойки атрибут стойност, без каквито и да било схеми за кодиране, изброени списъци или друга инфо за обработката на даден ресурс
- "Qualified Dublin Core" използва допълнителни квалификатори за рафиниране на смисъла на ресурса, което увеличава спецификата и точността на метаданните. Напр. "date" е пример за DC елемент, за който има възможност да бъде допълнително уточнен като особен вид дата (като дата на последна промяна, дата на публикуване и др.)
- За съжаление, често квалификаторите въвеждат допълнителна сложност, която може да направи метаданните по-малко оперативно съвместими. Решение: контролирани речници

Контролирани речници

- Осигуряват начин да се организират знания за последващо извличане
- Контролираните схеми речник използват само предварително определени термини, които са били предварително избрани/одобрени от дизайнера на речника
- Използват дефинирани и прилагани процедури за актуализирането им
- Използват се в схеми за индексиране, предметни рубрики (subject headings), тезауруси (thesauri), класификации (taxonomies) и други

Simple Dublin Core

- A simple DC record is made up of one or more properties and their associated values.
- Each property is an attribute of the resource being described.
- Each property must be one of the 15 DCMES (<u>Dublin Core Metadata Element Set, Ver.1.1:</u> <u>Reference Description</u>) elements.
- Properties may be repeated.
- Each value is a literal string.
- Each literal string *value* may have an associated language (e.g. en-GB).

Simple Dublin Core

```
<?xml version="1.0"?>
<metadata xmlns="http://example.org/myapp/"</pre>
xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
xsi:schemaLocation="http://example.org/myapp/
                   http://example.org/myapp/schema.xsd"
xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/">
<dc:title> UKOLN </dc:title>
<dc:description> UKOLN is a national focus of expertise in
digital information management. </dc:description>
<dc:publisher> UKOLN, University of Bath </dc:publisher>
<dc:identifier> http://www.ukoln.ac.uk/ </dc:identifier>
</metadata>
```

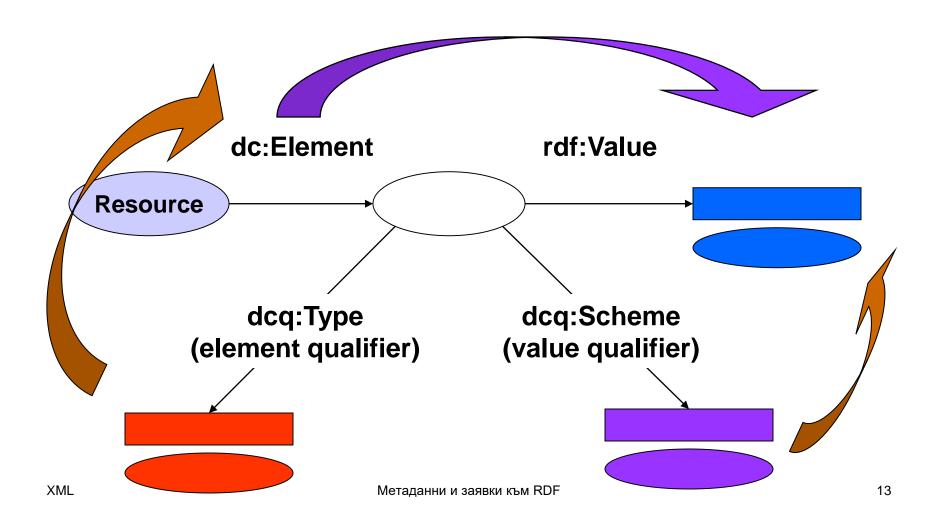
Qualified Dublin Core

- A qualified DC record is made up of one or more properties and their associated values.
- Each property is an attribute of the resource being described.
- Each property must be either:
 - one of the 15 DC elements,
 - one of the other elements recommended by the DCMI (e.g. audience)
 [DCTERMS],
 - one of the *element refinements* listed in the DCMI Metadata Terms recommendation [DCTERMS].
- Properties may be repeated.
- Each value is a literal string.
- Each value may have an associated encoding scheme.
- Each encoding scheme has a name.
- Each literal string value may have an associated language (e.g. en-GB).

Qualified Dublin Core

```
<?xml version="1.0"?>
<metadata xmlns="http://example.org/myapp/"</pre>
xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
xsi:schemaLocation="http://example.org/myapp/
http://example.org/myapp/schema.xsd"
xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/"
xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/">
<dc:title> UKOLN </dc:title>
<dcterms:alternative> UK Office for ....</dcterms:alternative>
<dc:subject> national centre, network inf. support... </dc:subject>
<dc:subject xsi:type="dcterms:DDC"> 062 </dc:subject>
<dc:subject xsi:type="dcterms:UDC"> 061(410) </dc:subject>
<dc:description> UKOLN is ...</dc:description>
dc:description xml:lang="fr"> UKOLN est un centre .... </dc:description>
.....</metadata>
```

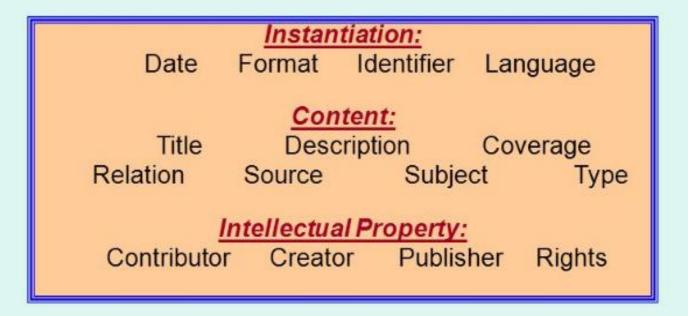
Dublin Core модел като RDF

Най-популярни DC елементи за метаданни

- title (the name given the resource)
- creator (the person or organization responsible for the content)
- subject (the topic covered)
- description (a textual outline of the content)
- publisher (those responsible for making the resource available)
- contributor (those who added to the content)
- date (when the resource was made available)
- type (a category for the content)
- format (how the resource is presented)
- identifier (numerical identifier for the content such as a URL)
- source (where the content originally derived from)
- language (in what language the content is written)
- relation (how the content relates to other resources)
- 🗫 Lcoverage (where the resource is physically located)
- rights (a link to a copyright notice)

All the 15 elements of Simple Dublin Core

Any element may be used as many or as few times as needed; there is no order to their use. You must refer to the schema in the namespace at the top of the file. (The schema details what elements may be used and how.)

Example schema reference:

xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance" xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/"

Квалифицирани DC елементи

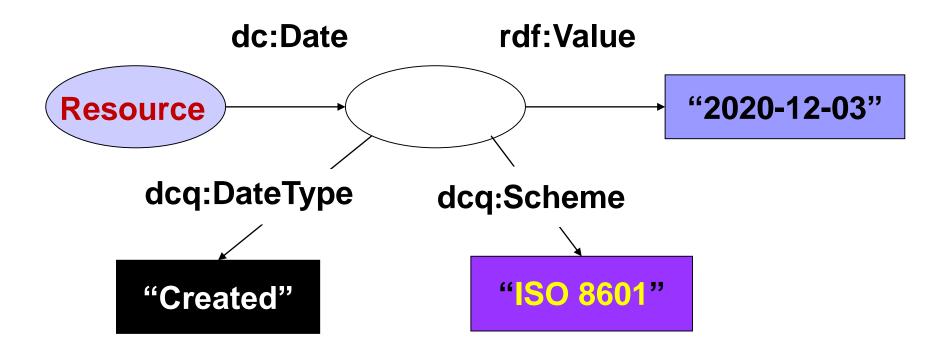
abstract, accessRights, accrualMethod, accrualPeriodicity, accrualPolicy, alternative, audience, available, bibliographicCitation, conformsTo, contributor, coverage, created, creator, date, dateAccepted, dateCopyrighted, dateSubmitted, description, educationLevel, extent, format, hasFormat, hasPart, hasVersion, identifier, instructionalMethod, isFormatOf, isPartOf, isReferencedBy, isReplacedBy, isRequiredBy, issued, isVersionOf, language, license, mediator, medium, modified, provenance, publisher, references, relation, replaces, requires, rights, rightsHolder, source, spatial, subject, tableOfContents, temporal, title, type, valid

DC квалификатори

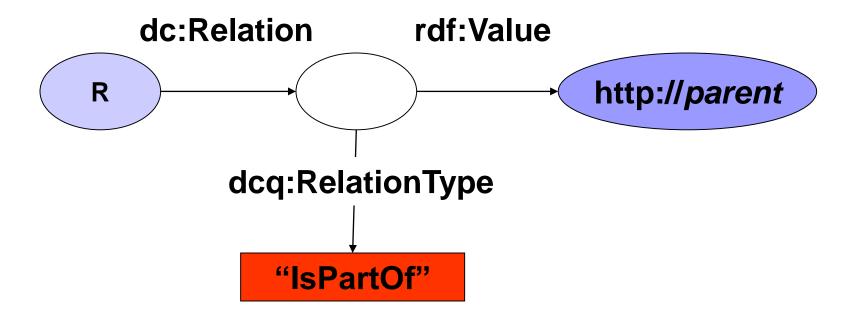

- Елементи и термове
- Стойност
- Тип
- Език

Пример за метаданни 'Date'

Пример за метаданни 'Relation'

Квалификатор на елемент и термини

- Базови механизми в модела на данните, които поддържат квалификацията на елемент, свързващ ресурса и стойността
 - Например терминът "Illustrator" може да бъде използван, за да се квалифицира елемента "Creator", който свързва някакви ресурси и дадена стойност
- Термини (Terms)
 - ○Ресурсът, идентифициращ "Illustrator"

Квалификатори на стойност и термини

- Идентифицират кодирането, парсването и правилата за обработка на стойността:
 - OLNF: "Lastname,[sp]Firstname"
 - OISO8601: 1998-10-01
 - ODDC: 325.251
 - OAAT: legal files
- Термини

XML

Ресурси, дефиниращи LNF, ISO8601, DDC,
 AAT (Art & Architecture Thesaurus) и т.н.

Dewey Decimal Classification (DDC)

- The Dewey Decimal Classification organizes library materials by discipline or field of study.
- Main divisions include philosophy, social sciences, science, technology, and history.
- The scheme comprises ten classes, each divided into ten divisions, each having ten sections.

```
500 Natural sciences and mathematics
510 Mathematics
516 Geometry
516.3 Analytic geometries
516.37 Metric differential geometries
516.375 Finsler geometry
```

Квалификатори на език

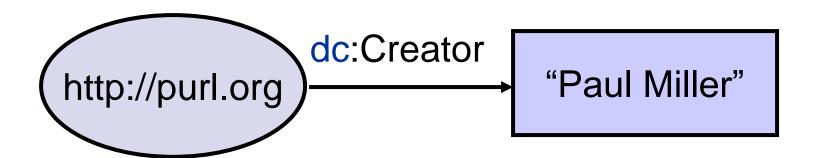
- Дефинира език за стойността
 - ○lang=fr "chat" спрямо lang=en "chat"
- XML предоставя начин за третиране на езика (чрез xml:lang)
 - ORDF и DC го използват

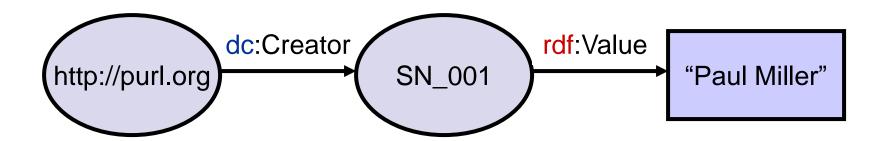
Резултат

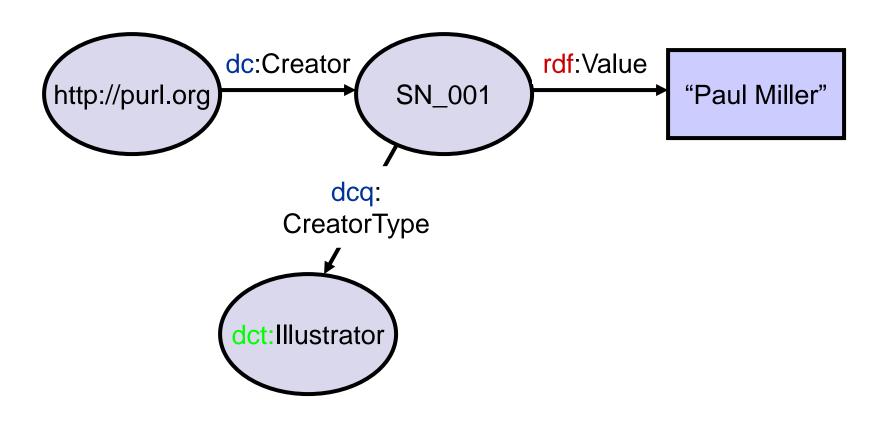
- Разделянето на тези конструкции е важно за разширяемостта им от други общности, описващи ресурси
- Dublin Core инициативата за метаданни не определя всички възможни термини
- Тя определя канонично множество от тях с механизми за разширение

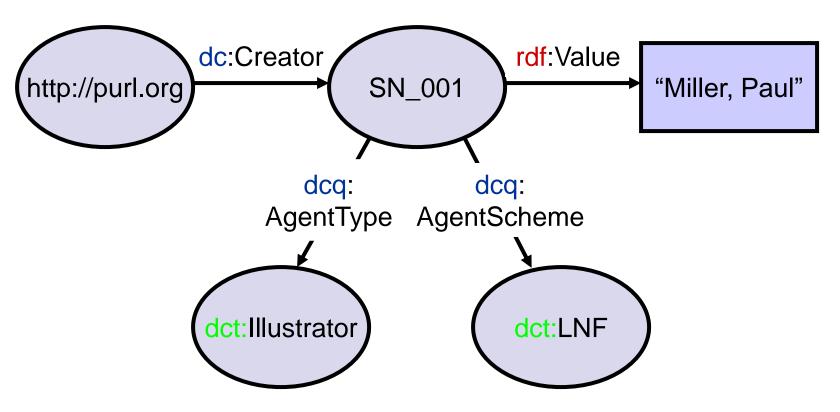
DC B HTML (RFC 2731 Encoding Dublin Core Metadata in HTML, http://www.ietf.org/rfc/rfc2731.txt)

```
<a href="https://www.energes.com/state-">html> <a href="https://www.energes.com/state-">html> <a href="https://www.energes.com/state-">https://www.energes.com/state-</a> <a href="https://www.energes.com/state-</a> <a href=
<meta name = "DC.Creator" content = "Simpson, Homer">
<meta name = "DC.Title" content = "Nutritional Allocation Increase">
<meta name = "DC.Date.Created" content = "1999-03-08">
<meta name = "DC.Identifier" content =
"http://moes.bar.com/doh/homer.html">
<meta name = "DC.Format" content = "text/html; 1320 bytes">
<meta name = "DC.Language" content = "en-BUREAUCRATESE">
<meta name = "RC.MetadataAuthority" content = "Springfield Nuclear">
<meta name = "DC.Type" content = "Memorandum">
<link rel = "schema.DC" href = "http://purl.org/DC/elements/1.0/">
</head> <body>  From: Acting Shift Supervisor To: Plant Control Personnel
RE: Nutritional Allocation Increase Date: 1999-03-08  Pursuant to directive
DOH:10.2001/405aec of article B-2022, subsection 48.2.4.4.1c regarding staff
morale and employee productivity standards, the current allocation of doughnut
acquisition funds shall be increased effective immediately. </body> </html>
```

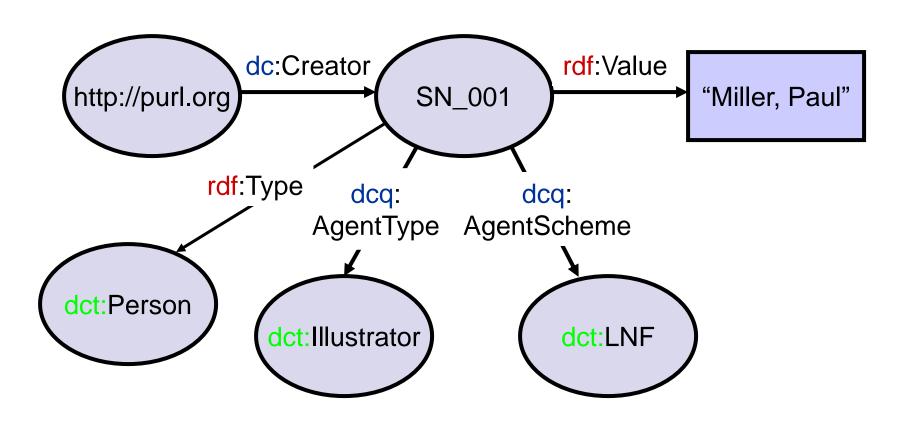

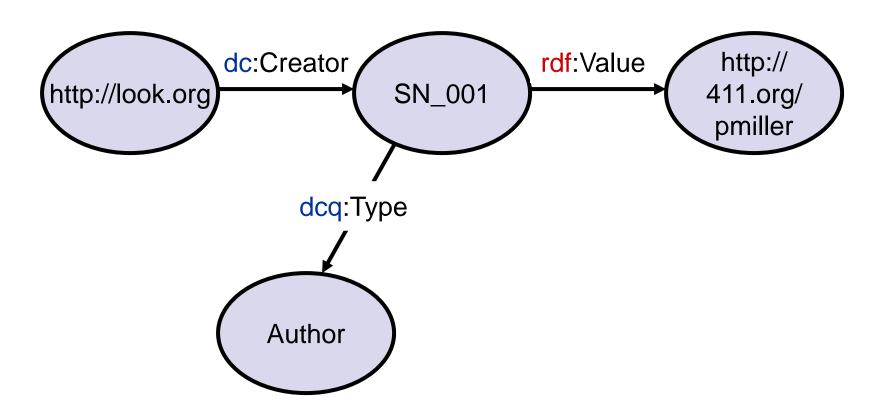

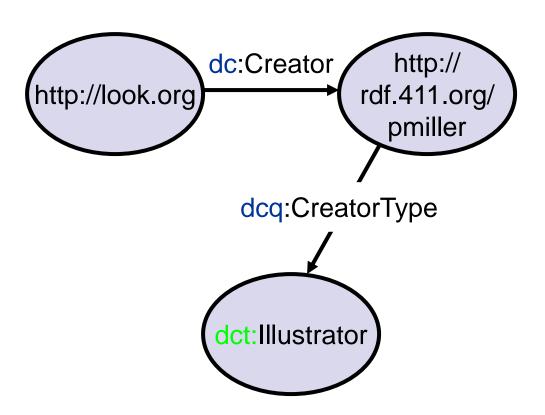

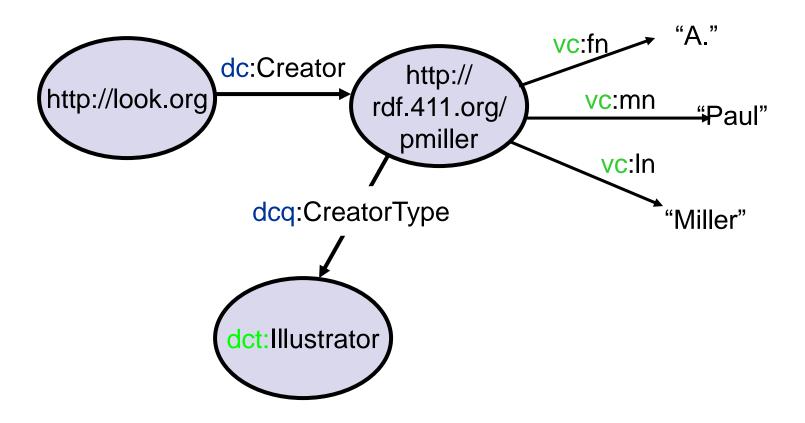

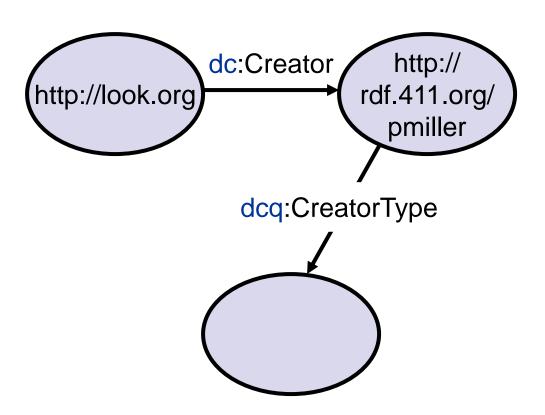
LNF: "Lastname,[sp]Firstname"

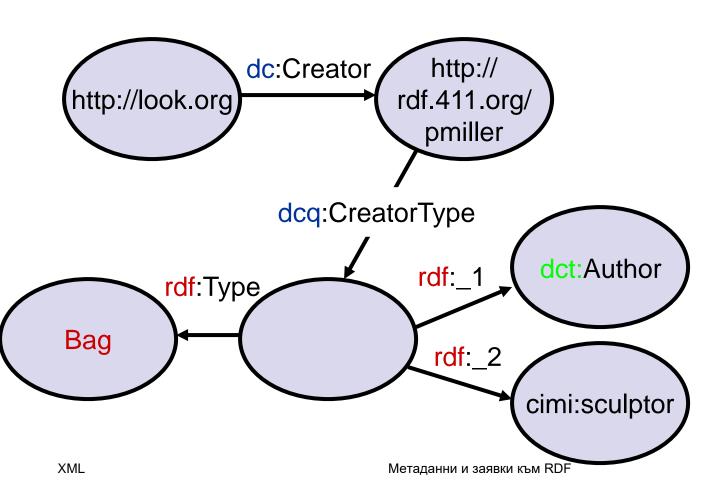

35

Dublin Core metadata editor - http://www.ukoln.ac.uk/cgi-bin/dcdot.pl

Dublin Core metadata editor generator – a service retrieving a Web page and automatically generating Dublin Core metadata:

- either HTML <meta> tags suitable for embedding in the <head>...</head> section of the page
- or RDF.

The generated metadata can be edited using the form provided. Optional, context sensitive, help is available while editing.

Stopped in 2013...

3a http://sinoptik.bg/sofia-bulgaria-100727011?location:

```
<?xml version="1.0"?> <!DOCTYPE rdf:RDF SYSTEM</pre>
"http://dublincore.org/documents/2002/07/31/dcmes-xml/dcmes-xml-dtd.dtd">
<rdf:RDF xmlns:rdf="http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#"
xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/">
<rdf:Description rdf:about="http://sinoptik.bg/sofia-bulgaria-100727011/10-
days">
 <dc:title> 10-дневна прогноза за времето в София, България - Sinoptik.bg
</dc:title>
 <dc:subject> 16:54; 07:51; mm; 07:49; Vesti.bg; 16:55; 07:52; 16:56; 07:54;
9:03; 07:50; Edna.bg; 9:02; 07:53; DOX; 16:53; 9:04; Sinoptik.bg; English; m/s;
Pariteni.bg; Sportni.bg; Adwise; 07:48 </dc:subject>
 <dc:description> 10-дневна подробна прогноза за времето в София.
</dc:description>
 <dc:type> Text </dc:type> <dc:format> text/html; charset=UTF-8 </dc:format>
 <dc:format> 66233 bytes </dc:format>
```

</rdf!!Description>

</rdf:RDF>

Опитайте:

https://nsteffel.github.io/dublin_core_generator/generator_nq.html

- If you need additional copies of a given field, click the plus sign to the upper-right of the tag's name to add an additional copy
 of it.
- Click the minus sign to delete any unneeded additional copies -- don't worry about removing tags you don't intend to use, the system will ignore any empty tags (and you can't delete the first row anyway).
- If you are unsure how a specific tag works, you can click the question mark next to the tag's name to see the tag's entry in Diane Hilmann's wonderful guide "Using Dublin Core -- The Elements."
- If you would like to use encoding schemes and the more advanced qualified elements of Dublin Core metadata, use the Advanced Generator located here.

Input	
Title?	[+][-]
Creator?	[+][-]
Subject?	[+][-]

http://metadataetc.org/dctemplate.html

metadataetc.org/dctemplate.html

\sim	
Q	W
-	

DC Template (Based on DCMES)

Use a pipe (asa. vertical bar) character " | " to separate multiple creators, contributors, subjects, formats, identifiers, etc.

(Find it above the "\" on the right side of a keyboard.)

Submit options are: "Preview as HTML"; "Preview as XML"; "Preview as RDF/XML"; "Preview as RDF-Turtle"; and "Clear all".

Title	
Creator (Last, First M. or from a name authority) (Link to <u>VIAF</u>)	
Subject or keywords (Link to <u>LCSH</u> Link to <u>FAST</u>)	
Description	
Publisher	
Contributor	
Date (yyyy-mm-dd, yyyy-mm, yyyy)	
Type (Recommend to use <u>DCMI Type Vocabulary</u>)	
Format (Recommend to use the list of <u>Internet Media Types</u> (MIME))	
Identifier (URI, URL, DOI, ISBN, ISSN)	
Source	
Language (Select a value from the three letter language tags of <u>ISO 639</u>)	
Relation (A URI of another resource)	
Coverage (Spacial and temporal coverage of the content)	
Rights (A statement or a link to a statement)	

Дискусия

- Dublin Core определя редица елементи на метаданни, но как да третираме стойностите за тези елементи?
 - Те могат да бъдат неограничени текстови стойности или...
 - Да се задават от предварително определени речници?
- Отговор: зависи от целта и начина на използване.

Разработка и поддръжка на речници

- Vocabulary Problem: Как ще се изграждат и поддържат списъците на предварително зададени стойности, които могат да се ползват за някои от елементите на метаданни?
- Тagging Problem: Как ще задаваме пълни и консистентни стойности за елементите за метаданни?
 - Полза от автоматичните класификатори?
 - Процедури за детектиране на грешки и възстановяване от тях?
- ROI Problem: Как да използваме в приложенията съдържание, метаданни и речници така, че да получим добавена стойност в бизнеса?

	Subject, Date,
Metadata стойност	Съдържанието на даден елемент за описание на метаданни (текст или избор от предефиниран речник).
Metadata схема	Дефинирано множество от елементи за метаданни (напр. Dublin Core).
Свободен литерал	Текстова стойност за метаданни без ограничения (евентуално със зададен формат)
Речник (Vocabulary)	Списък на предварително зададени стойности за елемент на метаданни.
Контролиран речник	Речник с дефинирани и прилагани процедури за актуализирането му.

Метаданни и заявки към RDF

Subject Date

Определение

Поле за съхранение на информация за част

42

Източник: Luca Dini

от съдържанието, напр. Title, Creator,

Термин

Metadata елемент

XML

Term List	1	Прост списък от термини, без вътрешна структура или отношения.	Няма
Synonym Rings	2	Списък на набор от термини, които се считат за равностойни. Широко използвани в софтуера за търсене.	Еквивалентност
Authority Files	3	Списък от имена на известни лица или артефакти - хора, организации, книги и др.	Референция
Classification Schemes	4	Йерархична подредба на понятия (концепции); таксономия.	Йерархия
Thesauri	5	Йерархична подредба на понятия плюс информация за допълнителни, нейерархични отношения (напр. по-широко/потясно понятие, синоними, еквивалентност).	"Is-а" йерархия + слаби релации
Ontologies	9	Организиране на понятия и отношения, базирани на модел на реалността – напр. симптоми, болести и лечение в медицината.	Типови релации, базирани на модели

Метаданни и заявки към RDF

Описание

Тип на

релация

43

Източник: Luca Dini

Ниво на

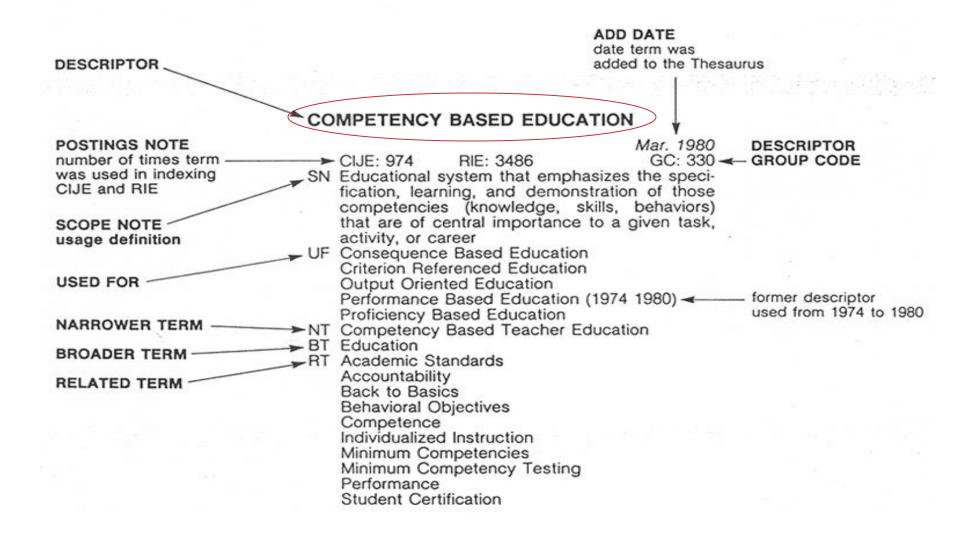
слож-

HOCT

Тип речник

XML

SAMPLE THESAURUS ENTRY ALPHABETICAL DESCRIPTOR DISPLAY

http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/Home.portal?_nfpb=true&_pageLabel=Thesaurus&_nfls=false

Processing and Reference Facility

	contact us site map links		
Home	Ready Submitting Reproduction Products Resources		
Backt	o Thesaurus Search		
Term:	Competency Based Education		
Record Type:	Main		
Scope Note:	Educational system that emphasizes the specification, learning, and demonstration of those competencies (knowledge, skills, behaviors) that are of central importance to a given task, activity, or career		
Category:	330		
Broader Terms:	Education;		
Narrower Terms:	Competency Based Teacher Education;		
The second second contract of the second sec	Academic Standards; Accountability; Back to Basics; Behavioral Objectives; Competence; Individualized Instruction; Minimum Competencies; Minimum Competency Testing; Outcome Based Education; Performance; Performance Based Assessment; Student Certification;		
Used For:	Consequence Based Education; Criterion Referenced Education; Output Oriented Education; Performance Based Education (1974-1980); Proficiency Based Education		
Use Term:			
Use And:			
Add Date:	03/10/1980		

Степен на контрол

- Неконтролиран (Uncontrolled) Всеки може да добавя нещо по всяко време и то без усилия да запази нещата консистентни. Възможни са множество списъци и варианти.
- Управляван (Managed) Софтуерът поддържа списък, който е в гарантирана консистентност (без повторения, няма 'висящи' възли) във всеки един момент. Почти всеки може да добави нещо, при спазване правилата на съвместимостта.
- Контролиран (Controlled) Поддържа документиран процес за актуализация на речника.
 Малко хора имат правомощия да променят списъка от термини.

+/- от контрола

 Контролът повишава цената, но може да осигури значителни ползи относно качеството на данните и от намаляване на вариациите

За допълнителен прочит

- RDF Home Page
 - Ohttp://www.w3.org/RDF
- Dublin Core Metadata Initiative
 - Ohttp://purl.org/dc/
- "Using Dublin Core"
 - http://dublincore.org//documents/usageguide/

FOAF речник (http://www.foaf-project.org/)

- FOAF=Friend of a Friend
- Namespace URI: http://xmlns.com/foaf/0.1
- Технология за лесно споделяне и използване на информация за хора и техните дейности (напр. снимки, календари, блогове), за предаване на информация между уеб сайтове, както и автоматично разширяване, сливатне и използване на страници
- FOAF страниците се обработват от програми и описват хора, връзки между тях и техните артефакти.

Основни категории във FOAF

- FOAF Basics
- Personal Info
- Online Accounts
- Projects and Groups
- Documents and Images

"Un amigo me dijo que un amigo le dijo..." ②

FOAF речник: основни елементи

- Agent
- Person
- name
- nick
- title
- homepage
- mbox
- mbox_sha1sum
- img
- depiction (depicts)
- surname
- family_name
- givenname
- firstName

Пример

```
<foaf:Person>
  <foaf:name>Behrad Zari</foaf:name>
    <foaf:mbox>zari@ce.sharif.edu</foaf:mbox>
    <foaf:homepage
        rdf:resource="http://www.xyz.ir/jrad"/>
        <foaf:img
        rdf:resource="http://www.xyz.ir/jrad/pic-small.jpeg"/>
        </foaf:Person>
```

FOAF речник: Personal Info

- weblog
- knows
- interest
- currentProject
- pastProject
- plan
- based_near
- workplaceHomepage
- workInfoHomepage
- schoolHomepage
- topic_interest
- publications
- myersBriggs
- dnaChecksum

FOAF речник: Online Accounts

- OnlineAccount
- OnlineChatAccount
- OnlineEcommerceAccount
- OnlineGamingAccount
- holdsAccount
- accountServiceHomepage
- accountName
- icqChatID
- msnChatID
- aimChatID
- jabberID
- yahooChatID

FOAF речник: Projects and Groups

- Project
- Organization
- Group
- member
- membershipClass
- fundedBy
- theme

FOAF речник: Documents and Images

- Document
- Image
- PersonalProfileDocument
- topic (page)
- primaryTopic
- tipjar
- sha1
- made (maker)
- thumbnail
- logo

Два начина за изразяване на връзки

```
<rdf:RDF xmlns:rdf="http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-</pre>
  syntax-ns#" xmlns:foaf="http://xmlns.com/foaf/0.1/"
  xmlns:rdfs="http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#">
 <foaf:Person rdf:nodeID="behrad">
     <foaf:name>Behrad Zari</foaf:name>
 </foaf:Person>
 <foaf:Person>
     <foaf:name>Kiumars Sh. E.</foaf:name>_
     <foaf:knows rdf:nodeID="behrad"
     <foaf:knows>
            <foaf:Person>
                  <foaf:name>Y. Ganji</foaf:name>
            </foaf:Person>
     </foaf:knows>
 </foaf:Person>
</rdf:RDF>
 XML
                       Метаданни и заявки към RDF
```

57

За повече информация

 FOAF Vocabulary Specification http://xmlns.com/foaf/spec/

 The Friend of a Friend (FOAF) project -<u>http://www.foaf-project.org/</u>

- RSS (Rich Site Summary или Really Simple Syndication, оригинално RDF Site Summary) използва семейство от стандартни web feed формати за публикуване на често опреснявана информация от новинарски сайтове, блогове, и др.
- Стандартният формат на XML файл позволява информацията да бъде публикувана веднъж и да се разглежда от много различни програми
- Ползата от RSS е обобщаването на цялото съдържание от няколко уеб източника на едно място. Вече не трябва да посещаваме различни уеб сайтове, за да получим най-новата информация по темите, от които се

RSS пример (http://en.wikipedia.org/wiki/RSS)

<?xml version="1.0" encoding="UTF-8" ?> <rss version="2.0"> <channel> <title>RSS Title</title> <description>This is an example of an RSS feed/description> <link>http://www.someexamplerssdomain.com/main.html <lastBuildDate>Mon, 06 Sep 2013 </lastBuildDate> <ttl>1800</ttl> <item> <title>Example entry</title> <description>Here is some text containing link>http://www.wikipedia.org/ <guid>unique string per item/guid> **<pubDate>**Mon, 06 Sep 20-4-3--**/pubDate>**

</item> </channel> </rss>

How to Add an RSS Feed to a Web Page?

https://www.lifewire.com/how-to-add-rssfeed-3469294

```
<a href="http://your-site.com/your-feed.rss"><img border="0"
alt="Subscribe to What's New" src="https://i.imgur.com/fZIDSoj.png"
width="100" height="100">
```


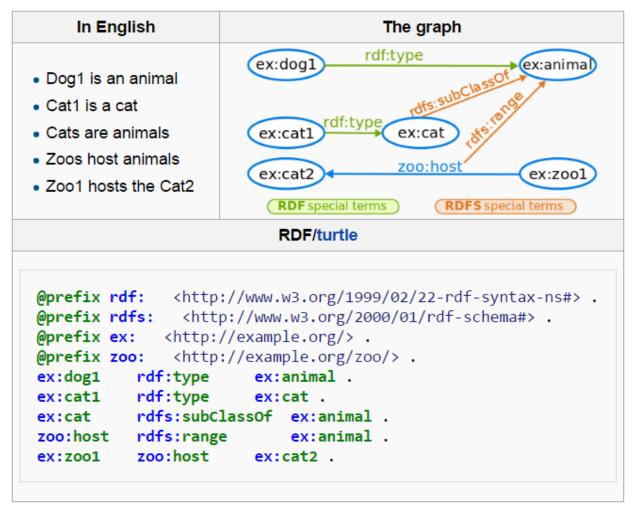
SPARQL 1/2

- SPARQL (произнася се "sparkle, и идва от SPARQL Protocol and RDF Query Language)
- RDF език за заявки за извличане и манипулиране на данни, съхранявани в Resource Description Framework формат
- От 2008г., SPARQL 1.0 е препоръка на W3C
- SPARQL заявката може да включва triple patterns, conjunctions, disjunctions + optional patterns.

SPARQL 2/2

- SPARQL осигурява средства за:
 - Извличане на информация под формата на URI адреси, празни възли, обикновени и типизирани литерали.
 - Извличане на RDF подграфи.
 - Изграждане на нови RDF графи на базата на информация в претърсваните графи
- Сравняване на шаблони в графи
- Променливи глобален обхват; обозначени с "\$" или "?"
- Условия на заявки въз основа на Turtle синтаксис
- Описание на данни в Turtle формат

Πρимер (https://en.wikipedia.org/wiki/RDF_Schema)

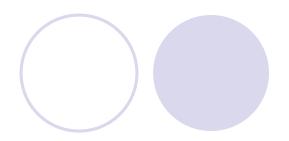


```
PREFIX ex:
<http://example.org/>
SELECT
?animal
WHERE {
?animal a ex:animal .
}
```

Пример (https://en.wikipedia.org/wiki/SPARQL)

```
PREFIX foaf:
<http://xmlns.com/foaf/0.1/>
      ?name
SELECT
    ?email
WHERE
    ?person a foaf:Person .
    ?person foaf:name ?name .
    ?person foaf:mbox ?email .
```

За домашна работа

Запознайте се със:

 SPARQL Query Language for RDF om Cristina Feier,

http://www.gise.cse.iitb.ac.in/wiki/images/2/25/SPARQL.pdf

SPARQL Tutorial,

https://jena.apache.org/tutorials/sparql.html